

GVZ OBL: oblika ali formaje okvir, v katerega skladatelj postavi svojo skladbo—poznamo enodelne, dvodelne, večdelne—dele označimo s črkami—gvz oblikoslovje je veda, ki analizira glasbo—sestavljene oblike so koncert(3je deli-hitro-počasi-hitro), simfonija(3je deli-ekspozicija-izpeljava-repriza), rondo(aRbRcRdR) **OBL. ORG:** motiv je najkrajši obl.org. ima vsaj 2 tona, tema je gvz enota z do 20 toni, melodija je urejeno zaporedje tonov(melos-napev-gr) **STIL. OBD:** **1stari vek oz antika** je gvz v grčiji in rimu. Predhodniki:visoko razvite izven EU civilizacije(kit, Indija, egipt, japonska, mezop, judje tibet...)-prevladujejo strunski instrumenti(lira, harfa, kota-jap, kin-kit, sitor, sistrum) tolkala(table) pihala(aubos, šofar) najstarejše petje+inšt. Spremljava—**A)grki:**verjamejo v vzgojno moč glasbe, poznajo enoglasno petje, 4faze(homerjevo-1000pr.-750pr., prehodno-750-550, klasično-550-0, helenistično-0±), potujoči pevci(aedi-starejši, recitirajo, rapsodimlajši, spremljava) *pitagora-modusi-retor. melod. obrazci*, glasba je obrt, apolonov kult(zazelen-lira, harfa, kitaris, Orfej) dionizov kult(veseljaški, aubos-pih, piščali, ples) viri so vaze, amfore, reliefne in nagrobne plošče-alfabet—**B)rim:**prevzamejo gr kulturo, glasba pomeni le zabavo in blišč, pojavijo se trobila-fanfara=zasedba trobil, ples ob tamburinu viri:mozaik **2srednji vek:** traja od 500-1500, 3obdobja (zgodnji srv-do10.stol., visoki-10-12stol., pozni-12-16stol.) čas cerkev in samostanov,-sakralna gvz, koral je enoglasna umetna vokalna oblika braz spremljave, nabožna, v lat.-se zapisuje od 7. stol dalje-Gregorijanski, melizmatični oz. alelujatični napev(melizmi-okraski) kyrie elaison=silahični koral-zlog-nota, zapis:nevme,rombe, avtorji koral-anonymous, pev. šole: St.Gallen, Montpellier, Metz, rim—viteška lirika:po 10. stol., večglasje, na gradovih-posvetna, potuj. Pevci: I=trubadurji, F=truberji, D=minesängerji, meistersängerji-nürnberg-gvz ceh, politične satire, plesi, inštrumenti:fidel, lutnja, psalterij(10strunj), orgle portativ, pozavne, bobni, tamburin, bombard(piščal), carmina burana=prva rokopisna zbirka posvetnih pesmi(300-400), Adam de le Halle-pisatelj lirike, ustvarjalec, izvajalec, vitez

3humanizem+renesansa oz. novi vek: čas-16stol. It, *humanizem pomeni, da človek postane središče vsega*-preporod vokalne glasbe, 2 novi obl.: *madrigal je večglasna zborovska oblika, posvetna vsebina, narodni jezik, homofonija(najvišji glas ima vodilno melodijo, drugi ga spremljajo), motet je večgl. Zbor. Obl., nabožna vsebina, lat., polifonija(glasovi so enakovredni, vsak ima svojo melodijo)* predstavniki:Orlando di Lasso(1532-1594), Giouani Pierluigi da Palestrina(1525-1594); Jakob Gallus(1550-1591) **4barok**: čas-1560-1750 3faze(zgod. barok-1560-1620, visoki b.-1620-1680, pozni b.-1680-1750) predstavlja veličastnost, moč vladarjev, pretiravanje, *virtuoz=vrhunski umetnik*, prevlada inšt. gvz, gvz se razdeli na resno in zabavno, vzpon meščanstva, klavikord – klavir, pojavi se enotna ali temperirana uglasitev, okraševanje: *kolorature=v opernih arijah, trilček=v inst. Gvz, vzori v antiki-Orfej, 1600-Firence-1.opera*, oblike:opera, koncert, oratorij, kantata, sonata, suite, inšt. s tipkami:klavir, čembalo, orgle, toccata=gl. obl. Za išt. s tipkami(orgle), suite-čembalo, basso continuo-čembalo, prilj. Inst:klavik., klavir, orgle, lutnja, čembalo, predstavniki: Claudio Montaverdi(1567-1643)-operni skladatelj, Cristoph willibald Gluck(1714-1787)-operna reforma tj. Jasne operne arije, koloratura, Arcangelo Corelli(1635-1713)-violinski virtuoz, Antonio Vivaldi(1678-1741)violinski virtuoz, 4 letni časi, Giuseppe tartini(1692-1770)violinski virtuoz, sonate za violino, klavir, Johann Sebastian Bach(1685-1750)-pisal vse razen opere, temperiarne uglas. Klavirja, Braudenberški koncert za solistične inšt. in orkestre, Goldergove variacije za klavir, čembalo, Georg Friedrich Händel(1685-1759)-operni skladatelj, oratorij **5klasicizem**: čas:2.^{1/2} 18. stol-Dunaj, zgledi v antiki, prevladuje instrumentalna glasba, opera, simfonični orkester, trio, kvintet, kvartet, solo inst.:klavir, komorna oblika-sonata, Dunajski kalsiki: Joseph Hajdn(1732-1809), Wolfgang Amadeus Mozart(1756-1791)-150let, Ludvik van Betthoven(1770-1827)-klasik+rom.